

Les Guillerries, terra d'aigua

Acavall entre les comarques de la Selva i Osona hi ha un territori amb un conjunt de muntanyes arrodonides plenes de boscos que formen un mar verd amb petites illes urbanes com Osor i una gran illa, Sant Hilari Sacalm, que n'és el seu centre. El seu entorn natural protegeix un element cada vegada més preuat: l'aigua. La muntanya més alta, Sant Miquel de les Formigues, és el seu mirador més espectacular. Això són les Guillerries.

En aquest dossier, Antoni Pladevall –tota una autoritat en temes guillerriencs– fa un repàs a les delimitacions de la contrada: el reconeixement del pes de la part selvatana (o gironina) n'és una

aportació. Tanmateix, hi ha autors que amplien les Guillerries muntanyes avall cap a la plana de la Selva fins arribar a Argimón. Prudenci Bertrana era un d'ells. En les seves narracions a *Proses Bàrbares* es troben descripcions guillerrienes provinents de les seves estades a l'Esparra. Tanmateix, a *Josafat*, segurament la seva obra literària més representativa, diu: «Aquest home es deia Josafat. Era un pagès vingut del cor de les Guillerries. De grandaçca sentí vocació de consagrar-se a Deu, y, decidit, sense consultar-ho a ningú, un dematí fugí de sa casa». Cal afegir que l'escriptor més representatiu d'aquesta terra és Anton Busquets i Punset; el seu llibre *Del meu viure rural* n'és una mostra excel·lent.

Àngel Serradesanferm, guillerrienc pels quatre costats, tracta de l'aigua i se centra especialment a Sant Hilari Sacalm. La tradició històrica dels

dossier

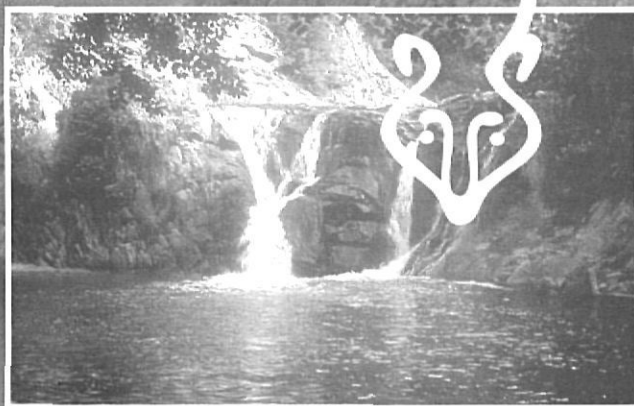
valors de l'aigua de les Guilleries ha deixat una important documentació que cal anar posant a l'abast de tothom. Per exemple, al començament del segle XX es varen realitzar un seguit de canals per portar l'aigua del Ter des de Sau fins al Pasteral. Els projectes de balnearis sovintejaven, com el que volia fer l'enginyer de camins i autor del pla de sanejament de Barcelona, Pere Garcia Faria, a la font Picant de la Cellera de Ter.

El vessant natural de la Guilleria –nom que fa servir Jacint Verdguer– és presentat per Emili Rams. Aquesta terra feréstega ja va cridar l'atenció dels excursionistes pels volts de 1900. Veritables amants de la natura i les tradicions han deixat constància en les narracions que publicaven en els butlletins dels centres excursionistes. La descripció, per exemple, de la conservació de les castanyes enterrades en forats al terra –anomenats suties– és realment interessant. Un altre autor, Miquel Toms, tracta de la realització més moderna que ha tingut les Guilleries: l'eix transversal i el seu impacte. Com a anècdota, l'eix ha suposat la quasi anul·lació de la carretera d'Osor a Sant Hilari. Potser seria l'oportunitat de transformar-la en una carretera «ecològica»: un passeig a marxa lenta en cotxe per gaudir de la natura (la font d'en Primo, l'Establiment, les panoràmiques...). El dossier es complementa amb altres aportacions (Rafel Ginebra...).

Hi ha elements que simbolitzen un territori. Tradicionalment ha estat la figura del bandoler Serrallonga. Com a mostra gràfica, es presenta la primera foto de Serrallonga –el casalot d'on va prendre el nom– feta per l'hillarienc Salvador Bosch, gran coneixedor de tots els racons guilleriencs. El símbol més característic de les Guilleries és l'aigua i el seu entorn (terres granfíctiques, vegetació...); la seva explotació com a aigua envasada, per la seva excel·lent qualitat, fa que es pugui anomenar les Guilleries terra aiguadera. Actualment, l'element identificador que està traspasant les fronteres de la contrada és el disseny de la guilla (anomenada guineu en la major part de la Catalunya nova). És un símbol gràfic pensat inicialment per a Sant Hilari Sacalm que molts pensen que representa tota la contrada de les Guilleries i alguns hi volen veure un element representatiu de catalanitat.

Josep Tarrés

La guilla,
símbol de les Guilleries.

El gorg de la Plana amb l'element més emblemàtic de les Guilleries: l'aigua i el seu entorn.

Casa de pagès de Serrallonga l'any 1950.

